Algoritmy a programování

Řetězce, práce se soubory

```
while pos > startpos: Vojtěch Vonásek
   parentpos = (pos - 1) >>
   parent = heap[parentpos]
   if parent < neDepartment of Cybernetics
       heap[poFaculty of Electrical Engineering
           Czech Technical University in Prague
'Maxheap variant of _siftup'
                                                                    1/42
```

Řetězce (string)

- Složený datový typ
- Lze vytvořit jednoduchými nebo dvojitými uvozovkami

```
1 a = "ahoj"
2 b = 'hello'
```

- Oba způsoby jsou ekvivalentní
- Datový typ string je immutable, tj. nelze měnit jeho vnitřní hodnoty
- Délka řetězce: funkce len()
  - print(len("ahoj")) $\rightarrow 4$
  - print(len("0")) $\rightarrow$ 1
  - print(len("")) $\rightarrow$ 0
- Přístup na jednotlivá písmena operátor []
  - a[i] je i-tý znak v proměnné a (číslujeme od 0)
  - a[0] je první znak v proměnné a
  - a[len(a)-1] je poslední znak

Řetězce: vytváření

Inicializace: operátor =

```
emptyString = ""

otherString = "someutext"
```

Spojování: operátor +

```
intro = "Hello"
name = "John"
text = intro + ", " + name
```

Opakování: operátor *

```
fiveSpaces = "u"*5
```

Spojení (ne-stringových) proměnných: přetypování funkcí str()

```
number = 10/2
text = "Theunumberuisu" + str(number)
```

Řetězce: indexování

- Přístup na jednotlivá písmena operátor []
- Nelze přistupovat na neexistující prvek!

```
1 a = "ahoj"
2 print(a[10])
```

```
print(a[10])
IndexError: string index out of range
```

Řetězce: použití for+range

- Přístup na jednotlivá písmena operátor []
- V řídicí proměnné je index

```
a = "ahoj"
for i in range(len(a)):
print(a[i])
```

```
a
h
o
j
```

Řetězce: použití for+in

 For cyklus s operátorem in použitý na proměnnou typu string vrací písmena zleva doprava

```
a = "ahoj"
for letter in a:
print(letter)
```

```
a
h
o
j
```

Retezce: procházení přes for cyklus a []

Pozor, string je immutable, tj. nelze ho měnit!

```
1 a = "pepa"
2 a[0] = "P"
```

```
a[0] = "P"
TypeError: 'str' object does not support item
assignment

a = "ahoj"
```

```
a = "ahoj"
for i in range(len(a)):
    a[i] = "*"
```

```
a[i] = "*"
TypeError: 'str' object does not support item
assignment
```

Řetězce: použití for+in

Pozor, string je immutable, tj. nelze ho měnit!

```
1 a = "abc"
2 print(a)
3 for i in a:
4          i = "*"
5 print(i)
6 print(a)
```

```
*
*
abc
```

- Zde měníme hodnotu proměnné i (přepíšeme na '*')
- Ale neměníme konkrétní prvek v proměnné a

Řetězce: úpravy

- Stringy jsou immutable, nelze je měnit přímo přes opeátor []
- Úpravy (a další operace) s využitím metod třídy String
- Náhrada podřetězce: metoda replace(oldString, newString)

```
x = "Hahaha!"
y = x.replace("a","e") #x is not changed
3 print(x)
4 print(y)
 Hahaha!
 Hehehe!
1 x = "Python is cool"
2 y = x.replace("Python", "c++") #x is not changed
3 print(x)
 print(y)
 Python is cool
 c++ is cool
```

Řetězce: úpravy

- Stringy jsou immutable, nelze je měnit přímo přes opeátor []
- Úpravy (a další operace) s využitím metod třídy String
- Náhrada části řetězce: metoda replace(oldString, newString)

```
1 x = "textutouremoveutext"
2 y = x.replace("text","")
3 print(x)
4 print(y)
```

```
text to remove text to remove
```

Řezy (slices)

- t[i:j] vrací řetězec od pozice i do pozice j (kromě j)
- t[i:] od pozice i do konce
- t[:j] od začátku do pozice j (kromě j)
- t[:] kopie celého řetězce
- Výsledek řezu řetězce je opět řetězec

```
t = "abcdefgh"
print(t[3:])
print(t[:])
print(t[:-3])
print(t[3:-3])
print(t[3:4])
print(t[2:5])
print(t[1:-1])
print(t[4:4]) #!
print("*")
```

```
defgh
abcdefgh
abcde
de
d
cde
bcdefg
```

```
t[3:1
t= a b c d e f g h
                    t[:]
     a b c d e f g h
           t[:-3]
                 t[3:-31
                t[3:4]
                t[2:5]
                 t[1:-1]
t = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ a & b & c & d & e & f & g & h \end{bmatrix}
```

Výpis na obrazovku

print()

- Přidává automaticky konec řádku (\n)
- Pokud má více argumentů, vkládá mezi ně mezeru

```
print("a","b","c")
print("*")
```

```
a b c *
```

- Další argumenty funkce print()
  - sep oddělovač, znak mezi argumenty (defaultně mezera)
  - end znak, který se tiskne na konci výpisu (defaultně \n)
- print(a,b,c) je ekvivaletní print(a,b,c,sep=" ",end="\n")

print(): ovlivnění výstupu

Změnou sep nebo end můžeme ovlivnit způsob výpisu

```
1 a=1
2 b=2
3 print(a,b, end="|")
4 print("*")
```

```
1 2|*
```

```
1  a = 1
2  b = 2
3  c = 3
4  print(a,b,c, end="\n\n", sep="@")
5  print("*")
```

```
1@2@3
```

Zápis řetězců, speciální znaky

- Vytvoření řetězců z písmen abecedy a čísel je triviální
- Jak zapíšeme jiné znaky?

Doplňte program:

```
a = print(a)
```

aby vypsal:

```
Peter's son is "Paul"
```

ASCII tabulka

- Datové typy jsou v počítači uloženy v bytech
- V případě řetězců (a txt souborů) se data "zobrazují" ve formě znaků
- Pro správnou interpretaci bytů je třeba znát konverzní tabulku
- ASCII a UTF-8

ASCII

- Definuje význam pro 7bitů (0–127)
- Řídicí znaky (0–31), též netisknutelné znaky
  - Ovlivňují výstup, např. nový řádek ($\n$), tabulátor ($\t$)
- Tisknutelné znaky (32–127)
  - Znaky angl. abecedy, čísla, mezera, závorky, znamínka . . .
- Extended ASCII (8 bitů, rozsah 128-255)
  - Znaky národních abeced
  - Pro každý jazyk je jiné rozšíření

ASCII tabulka

ASCII control characters				ASCII printable characters						Extended ASCII characters							
00	NULL	(Null character)	32	space	64	@	96	•		128	Ç	160	á	192	L	224	Ó
01	SOH	(Start of Header)	33	1	65	A	97	а		129	ü	161	í	193		225	ß
02	STX	(Start of Text)	34		66	В	98	b		130	é	162	Ó	194	т	226	Ô
03	ETX	(End of Text)	35	#	67	C	99	С		131	â	163	ú	195	-	227	Ò
04	EOT	(End of Trans.)	36	\$	68	D	100	d		132	ä	164	ñ	196	-	228	ő
05	ENQ	(Enquiry)	37	%	69	E	101	е		133	à	165	Ñ	197	+	229	Õ
06	ACK	(Acknowledgement)	38	&	70	F	102	f		134	å	166		198	ä	230	μ
07	BEL	(Bell)	39		71	G	103	g		135	ç	167	•	199	Ã	231	þ
08	BS	(Backspace)	40	(	72	Н	104	h		136	ê	168	3	200	L	232	Þ
09	HT	(Horizontal Tab)	41	j	73	- 1	105	i		137	ë	169	8	201	F	233	Ú
10	LF	(Line feed)	42	*	74	J	106	j		138	è	170	7	202	<u> </u>	234	Û
11	VT	(Vertical Tab)	43	+	75	K	107	k		139	Y	171	1/2	203	TE	235	Ù
12	FF	(Form feed)	44		76	L	108	- 1		140	î	172	1/4	204	ŀ	236	Ý
13	CR	(Carriage return)	45		77	M	109	m		141	- 1	173	- 1	205	=	237	Ý
14	SO	(Shift Out)	46		78	N	110	n		142	Ä	174	≪	206	#	238	-
15	SI	(Shift In)	47	1	79	0	111	0		143	Α	175	>	207	п	239	
16	DLE	(Data link escape)	48	0	80	P	112	р		144	É	176	-	208	ð	240	≡
17	DC1	(Device control 1)	49	1	81	Q	113	q		145	æ	177	-	209	Ð	241	±
18	DC2	(Device control 2)	50	2	82	R	114	r		146	Æ	178		210	Ê	242	_
19	DC3	(Device control 3)	51	3	83	S	115	S		147	ô	179	Т	211	Ë	243	3/4
20	DC4	(Device control 4)	52	4	84	Т	116	t		148	Ö	180	-	212	È	244	1
21	NAK	(Negative acknowl.)	53	5	85	U	117	u		149	ò	181	Á	213	- 1	245	§
22	SYN	(Synchronous idle)	54	6	86	V	118	V		150	û	182	Å	214	ĺ	246	÷
23	ETB	(End of trans. block)	55	7	87	W	119	w		151	ù	183	À	215	Î	247	
24	CAN	(Cancel)	56	8	88	Х	120	x		152	ÿ	184	©	216	ï	248	ò
25	EM	(End of medium)	57	9	89	Υ	121	У		153	Ö	185	4	217	J	249	
26	SUB	(Substitute)	58		90	Z	122	z		154	Ü	186		218	г	250	
27	ESC	(Escape)	59	;	91	]	123	{		155	Ø	187	7	219		251	1
28	FS	(File separator)	60	<	92	i	124	i		156	£	188		220		252	3
29	GS	(Group separator)	61	=	93	1	125	}		157	Ø	189	¢	221	T	253	2
30	RS	(Record separator)	62	>	94	A	126	~		158	×	190	¥	222	ĺ	254	
31	US	(Unit separator)	63	?	95	_				159	f	191	7	223		255	nbsp
127	DEL	(Delete)				_					-						

ASCII tabulka

- ord(letter): vrátí číslo znaku v ASCII tabulce
- chr(number): vrátí znak dle ASCII

```
text = "ahoj"
for letter in text:
    print("Letter",letter,",word:", ord(letter))

compose = chr(65) + chr(32) + chr(64)
print(compose)
```

```
Letter a , ord: 97
Letter h , ord: 104
Letter o , ord: 111
Letter j , ord: 106
A @
```

UTF-8

- Kódování s proměnlivou délkou (znak je kódován 1 až 4 byty)
- Lze reprezentovat až 1,112,064 znaků (včetně znaků národních abeced)
- Význam prvních 7 bitů (0–127) je shodný s ASCII
- Python nativně podporuje UTF-8
- Python předpokládá, že zdrojový program je vytvořený v UTF-8
- Vložení UTF-8 znaků:\uCODE, kde CODE je číslo znaku v UTF-8

```
print("k\u016f\u0148")
```

kůň

Escape sekvence

Escape sekvence: zápis vybraných řídicích znaků

```
\' apostrof
\" uvozovky
\\ zpětné lomítko
\n nový řádek (new line, line feed)
\r nový řádek (carriage return)
\t tabulátor
\b backspace
```

```
1 a = "first_line\nsecond_line\nthird_line\n"
2 print(a, end="|")
3 print("normal_print")
4 b = "\t\tindented_text\n";
5 print(b,end="|")
```

Reprezentace řetězce

- Znaky jsou v počítači uložené v bytech
- Řetězec je sekvence znaků, každý znak je 8-mi bitové číslo (byte)
- Zobrazení řetězců (a txt souborů) přes konverzní tabulku (typicky ASCII, UTF-8)

```
a = "ab\nCD\n01\n";
print(a)
for letter in a:
    print(ord(letter), end="")
```

```
ab
CD
01
97 98 10 67 68 10 48 49 10
```

Coding

- Znalost použitého kódování je důležitá pro správnou interpretaci (editorem, titulky, browser...)
- Ale i pro správnou interpretaci Pythonem
- Python předpokládá, že vstup (program + vstupní soubory) je UTF-8
- Pokud ne, dojde k nesprávné interpretaci znaků
- To může vést na chybu programu, nekonečný cyklus . . .

Mě to běží správně, ale Brute mi nepřidělil body! MÄ~[to bÄ~[Şà sprĂĄvnÄ~[, ale Brute mi nepĹ~YidÄ~[lil body! MΔ~[to bΔ~[EYΓ sprΓ'vnΔ~[, ale Brute mi nepE~YidΔ~[lil body!

Coding

- Znalost použitého kódování je důležitá pro správnou interpretaci (editorem/Pythonem)
- Python předpokládá, že vstup je UTF-8
- Pokud ne, dojde k nesprávnému pochopení znaků (chyba programu, nekonečný cyklus apod)
- UTF-8

```
2 číslo = 1
3 dalšíČíslo = číslo + 2
4 print(číslo, dalšíČíslo)
```

1 3

Jiné kódování (8859-2)

```
2 èíslo = 1
3 dal¹íÈíslo = èíslo + 2
4 print(èíslo, dal¹íÈíslo)
```

```
File "program8859-2.py", line 1
SyntaxError: Non-UTF-8 code starting with '\xe8' in file program8859-2.py
on line 1, but no encoding declared; see http://python.org/dev/peps/pep-
0263/ for details
```

Coding

Doporučení

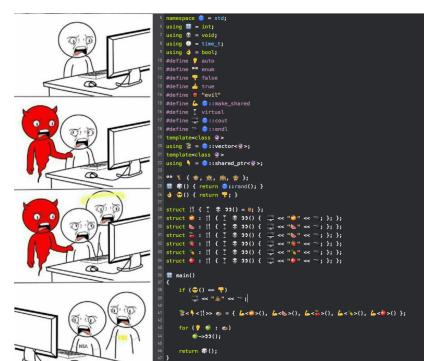
- V programech nepoužíváme české (a jiné národní) znaky
- Ani v komentářích

```
2 èíslo = 1
3 dal¹íÈíslo = èíslo + 2
4 print(èíslo, dal¹íÈíslo)
```

```
File "program8859-2.py", line 1
SyntaxError: Non-UTF-8 code starting with '\xe8' in file program8859-2.py
on line 1, but no encoding declared; see http://python.org/dev/peps/pep-
0263/ for details
```

```
class 🔬 🕰 🕰 🤱
                 func \triangle \triangle \triangle (\mathfrak{S}: Int, \mathfrak{V}: Int) \rightarrow Int {
                         return 😇 + 📆;
     let 🐴 = 3;
         let 😥 = 🐴 + 2;
          let \triangle = \triangle \triangle \triangle \triangle \triangle ();
 9
          print(\triangle.\triangle\triangle\triangle(\P), \overline{\P}: \underline{\Theta}));
11
```

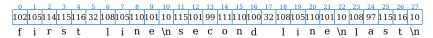
 Toto v Pythonu nelze, proměnná musí obsahovat pouze alfanumerické znaky případně podtržítko

Soubory: reprezentace

Soubor je posloupnost bytů

- Pokud je soubor považován za textový, jsou jednotlivé byty (nebo jejich skupiny) interpretovány jako znaky (dle konverzní tabulky)
- Často používané tabulky: ASCII, UTF-8
- V Pythonu se defaultně používá UTF-8
- Zobrazení souboru bude následující

```
first line second line last
```


- Otevření pro čtení: f = open(jmeno_souboru, "rt")
- "rt"— "read text": soubor je otevřen pro čtení textového souboru
- Po otevření ukazuje f ("handle") na začátek souboru
- readline(): string znaků od aktuální pozice do prvního konce řádku

```
readline() #1 readline() #2 readline() #3

file: 102105114115116|32|108105110101|10|115101|99|111110100|32|108105110101|10|10|10|99|111110100|32|108105110101|10|10|897|115116|10|

firstline: new secondline () , sep="", end="|") #1

print('Line:', f.readline(), sep="", end="|") #2

print('Line:', f.readline(), sep="", end="|") #3

print('Line:', f.readline(), sep="", end="|") #3

print('Line:', f.readline(), sep="", end="|") #4

6 f.close()
```

```
Line:first line
|Line:second line
|Line:last
|Line:|
```

simple1.txt

```
first line
second line
last
```


- Načtení všech řádků for cyklem
- For cyklus automaticky skončí po načtení posledního řádku

```
f = open("simple1.txt", "rt")
for line in f:
    print("Line:", line, end="|")
f.close()
```

```
Line: first line
|Line: second line
|Line: last
|
```

simple1.txt

```
first line second line last
```

Součástí načteného řetezce je konec řádku '\n'

- Načtení všech řádků for cyklem
- For cyklus automaticky skončí po načtení posledního řádku
- Hledání řetězce v souboru

fread = open("names.txt", "rt") toBeFound = "Diesel" numberFound = 0 for line in fread: if line == toBeFound: numberFound+=1 fread.close() print(toBeFound, "is", numberFound, "xuinutheufile")

```
Diesel is 0 x in the file
```

names.txt

```
Minnie
Diesel
Zara
Grace
Rudy
Diesel
Cocoa
Gucci
Belle
Diesel
Allie
Harley
Tiger
Mickey
```

Proč program nefunguje?

- Načtení všech řádků for cyklem
- For cyklus automaticky skončí po načtení posledního řádku
- Hledání řetězce v souboru

```
fread = open("names.txt", "rt")

toBeFound = "Diesel"

numberFound = 0

for line in fread:
    line = line.strip()
    if line == toBeFound:
        numberFound+=1

fread.close()
print(toBeFound,"is", numberFound, "xuinutheufile")
```

```
Diesel is 3 x in the file
```

names.txt

```
Minnie
Diesel
Zara
Grace
Rudv
Diesel
Cocoa
Gucci
Belle
Diesel
Allie
Harley
Tiger
Mickey
```

- Součástí načteného stringu je konec řádku '\n'
- Použijeme line.strip() pro jeho odstranění

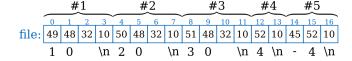
- Načtení všech řádků for cyklem
- For cyklus automaticky skončí po načtení posledního řádku
- Uložení dat do pole

```
f = open("simple2.txt", "rt")
numbers = []
for line in f:
    a = int(line.strip())
numbers.append(a)
f.close()
print(numbers)
```

simple2.txt

```
10
20
30
4
-4
```

```
[10, 20, 30, 4, -4]
```


- Konce řádků '\n' jsou součástí načtených řetězců
- t.lstrip(): vrací string, kde jsou zleva odstraněny formátovací znaky
- t.rstrip(): vrací string, kde jsou zprava odstraněny formátovací znaky
- t.strip(): kombinace lstrip() a rstrip()

 $t.lstrip() = 'some \setminus ntext \setminus n \setminus n'$

t.rstrip()='\n\nsome\ntext'

t.strip()='some\ntext'

Soubory: zápis


```
f = open(jmeno_souboru, "wt")
```

- "wt"— "write text": soubor je otevřen pro zápis textového souboru
- Pokud soubor existuje, je přepsán, jinak je vytvořen
- Do souboru zapisujeme řetězce: f.write(text)

```
1  f = open("someFile.txt","wt")
2  f.write("ABC")
3  f.write("def\n")
4  b = 123
5  f.write(str(b) + "" + str(1/7))
6  f.close()
```

someFile.txt

```
ABCdef
123 0.14285714285714285
```

Soubory: close()

- Po skončení práce se souborem je dobré zavolat close()
- Python sice zavře všechny otevřené soubory při skončení programu, ale není to efektivní
- Počet otevřených souborů je pro každý proces omezen (1024 na Ubuntu/Linux)
- Při neuzavírání souborů se zbytečně čerpají systémové prostředky
- Nevolání close() může vést na chyby

```
f = open("someFile.txt","wt")
f.write("ABC")
f.write("def\n")
b = 123
f.write(str(b) + "" + str(1/7))
f.close()
```

Soubory: close()

- Vygenerujeme náhodný počet hvězdiček, uložíme je do souboru a znovu načteme
- Porovnáme uložený řetězec a řetězec načtený ze souboru

```
import random
for i in range(8):
    n = random.randint(1,20)
    stars = "*" * n
    fo = open("tempfile.txt","wt")
    fo.write(stars)

fi = open("tempfile.txt","rt")
    word = fi.readline().strip()
    print("Saved:", stars, len(stars),", loaded:", word, len(word))
```

Soubory: close()

Používejte close()

```
import random
for i in range(8):
    n = random.randint(1,20)
    stars = "*" * n
    fo = open("tempfile.txt","wt")
    fo.write(stars)
    fo.close()

fi = open("tempfile.txt","rt")
    word = fi.readline().strip()
    print("Saved:", stars, len(stars),", loaded:", word, len(word))
fi.close()
```

Soubory: doporučení

 Uvádět explicitně, jestli má být soubor otevřen pro čtení ("rt") nebo zápis ("wt")

```
fread = open(jmeno_souboru, "rt")
fwrite = open(jmeno_souboru, "wt")
```

- Pomáhá čtení (pochopení) programu, pomáhá při hledání chyb
- Načtení dat
  - for line in fread: ...
  - line = fread.readline() (je třeba volat opakovaně pro každý řádek)
- Odstraníme konce řádků: line.strip()
- Po skončení práce se souborem ho vždy zavřeme: fread.close()
   nebo fwrite.close()

Soubory: příklad

Textový soubor obsahuje postupně:

- Jeden řádek s počtem slov n ve skupině 1
- Jeden řádek s počtem slov m ve skupině 2
- n řádků (každý obsahuje jedno slovo)
- m řádků (každý obsahuje jedno slovo)

```
2
4
temple
exit
realm
nave
desire
thrust
```

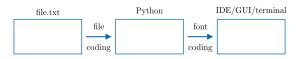
```
fread = open("groups.txt", "rt")
size1 = int( fread.readline().strip() )
size2 = int( fread.readline().strip() )
for i in range(size1):
    print("Group1:",fread.readline().strip())
for i in range(size2):
    print("Group2:",fread.readline().strip())
fread.close()
```

```
Group1: temple
Group1: exit
Group2: realm
Group2: nave
Group2: desire
Group2: thrust
```

Coding podrobně

- Při načítání/ukládání řetězců do souboru v 't' režimu se používá zvolené kódování (defaultně UTF-8 v Pythonu)
- Při zobrazení dochází k další konverzi dle použitého fontu


```
t = "k\u016f\u0148"

print(len(t))

print(t)
```

Možné výsledky podle nastavení IDE/terminálu

Coding podrobně


```
t = "k\u016f\u0148"
print(len(t))
print(t)
```

- Proměnná t obsahuje tři UTF-8 znaky:
- ord("k") = 107₁₀ = 6B₁₆: shodný s pořadí 'k' v ASCII, stačí jeden byte
- ord("ů") = 367₁₀ = 16F₁₆ vnitřní reprezentace dvěma byty (není v ASCII)
- ord("ň") = $328_{10} = 148_{16}$, vnitřní reprezentace dvěma byty (není v ASCII)
- Proměnná t reálně obsahuje 5 bytů

```
f = open('kun.txt','wt')
f.write(t)
f.close()
```

Soubor 'kun.txt' obsahuje 5 bytů

Coding podrobně: načtění souboru v režimu 't' 🎏


```
f = open('kun.txt','rt')
t = f.readline() #neobsahuje \n, neni treba strip()
f.close()
print(len(t))
print(t)
```

- Při načtení souboru v 't' režimu se (defaultně) použije UTF-8
- Python byty ze souboru interpretuje jako znaky, výsledek je řetězec s třemi znaky

· Výsledné zobrazení ještě ovlivňuje nastavený font

3 kůň	

Coding podrobně: načtění souboru v režimu 'b'

```
f = open('kun.txt','rb')
t = f.read() #nacteme vsechny byty
f.close()
print(len(t))
print(t)
print(type(t))
```

- Při načtění souboru v 'b' režimu se nepoužívá konverze do UTF-8
- Program načte tolik bytů, kolik je uloženo v souboru
- V proměnné 't' již není text, ale pole bytů: type(t) = <class 'bytes'>

```
5
b'k\xc5\xaf\xc5\x88'
<class 'bytes'>
```